

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ЗВІТ

про підсумки роботи Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики у період вересня 2022 року-лютого 2023 року

Діяльність Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (далі – Комітет) протягом восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання здійснювалася відповідно до затвердженого 29 серпня 2022 року плану роботи Комітету (протокол № 117) із урахуванням прийнятих парламентом рішень і доручень керівництва Верховної Ради України.

Упродовж восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання діяльність Комітету в умовах воєнного стану була зосереджена на підготовці законопроектів про внесення змін до законів у сфері антикорупційної політики, здійсненні антикорупційної експертизи законопроектів.

У період **вересня 2022 року – лютого 2023 року** Комітетом проведено **12** засідань, із них **11** - у режимі відеоконференції на платформі ZOOM. На цих засіданнях розглянуто та обговорено **119** питань, з яких: **74** пов'язані із здійсненням законопроектної функції; **41** - щодо організації роботи Комітету; **1**- щодо контролю за виконанням законів України та власних рішень; **3** - інші питання.

За звітний період Комітетом отримано **486** доручень Голови Верховної Ради України щодо здійснення відповідно до вимог статті 55 Закону України "Про запобігання корупції" та статті 93 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" антикорупційної експертизи законопроектів та підготовки експертного висновку щодо їх відповідності вимогам антикорупційного законодавства.

За цей же період Комітетом затверджено **71** експертний висновок щодо проектів нормативно-правових актів, із них **20** законопроектів визнано такими, що містять корупціогенні фактори та не відповідають вимогам антикорупційного законодавства, до **18** законопроектів надано зауваження.

I. Розгляд законопроектів, у яких Комітет визначено головним з підготовки і попереднього розгляду

Комітет розглянув **3** проекти законів, у яких його визначено головним з підготовки і попереднього розгляду, та вніс їх для розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України, зокрема:

1. 7 вересня 2022 року (протокол № 118) Комітет розглянув проект Закону України про внесення змін до Розділу II Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо встановлення обмежень для призначення Директора Національного антикорупційного бюро України у зв'язку із введенням воєнного стану (реєстр. № 8003) та рекомендував Верховній Раді України за наслідками розгляду у першому читанні прийняти його в цілому.

Верховна Рада України 07.09.2022 року прийняла законопроект у цілому, а Президент України підписав Закон № 2582–IX.

Згідно з цим Законом унеможлиблюється призначення на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України особи, яка після введення Указом Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 року № 2102-IX, перебувала за межами України сукупно більше 21 дня станом на останній день прийому документів від осіб, які претендують на участь у конкурсі на зайняття посади Директора Національного антикорупційного бюро України.

Вищезазначене обмеження не поширюється на осіб, які перебували за межами України більше 21 дня:

у зв'язку з їхнім лікуванням внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби;

перебували у відрядженні у зв'язку з виконанням завдань в інтересах національної безпеки і оборони та здійснення заходів в інтересах національної безпеки і оборони щодо відсічі і стримування збройної агресії російської федерації проти України.

2. 17 жовтня 2022 року (протокол № 121) Комітет розглянув проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з метою

виконання вимог Європейської комісії щодо набуття Україною статусу члена Європейського Союзу» (реєстр. № 8071).

За результатами обговорення Комітет рекомендував Верховній Раді України за наслідками розгляду проект Закону у першому читанні прийняти його за основу з урахуванням пропозицій Комітету та звернувся до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, які не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання законопроекту.

3. 29 листопада 2022 року (протокол № 124) Комітетом розглянуто проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» щодо розблокування можливості управління корпоративними правами, переданими в управління Національному агентству» (реєстр. № 8184).

За результатами обговорення Комітет рекомендував Верховній Раді України за наслідками розгляду проекту Закону у першому читанні прийняти його за основу та в цілому в редакції Комітету.

Метою законопроекту є створення законодавчих передумов для підвищення ефективності системи розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, зокрема активами, що належать резидентам російської федерації, збільшення надходжень до державного бюджету від реалізації активів, що перебувають в управлінні Національного агентства, а також усунення законодавчих перешкод, які унеможливають здійснення ефективного управління корпоративними правами підприємств, бенефіціаром яких прямо або опосередковано є російська федерація.

II. Заслуховування та обговорення актуальних питань. Проведення робочих зустрічей тощо

1. 15 листопада 2022 року (протокол № 123) Комітет на своєму засіданні, заслухавши інформацію голови Комітету Радіної А.О., обговорив звернення голови конкурсної комісії з проведення конкурсу на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України щодо надання Комітетом

роз'яснення змісту абзацу третього частини другої статті 6 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України».

За результатами обговорення, керуючись статтями 4, 13, 14 та частиною третьою статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», Комітет надав роз'яснення щодо застосування абзацу третього частини другої статті 6 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», де, зокрема, зазначив, що відповідно до абзацу третього частини другої статті 6 Закону № 1698-VII Директором Національного антикорупційного бюро України може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи в галузі права не менше десяти років, досвід роботи на керівних посадах у *державних органах, установах, організаціях*, у тому числі за кордоном, або в міжнародних організаціях не менше п'яти років, володіє державною мовою та здатний за своїми діловими та моральними якостями, освітнім і професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні службові обов'язки. Зазначене положення було включено до Закону № 1698-VII після набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення статусу Національного антикорупційного бюро України у відповідність з вимогами Конституції України» (далі – Закон № 1810-IX).

Комісія з проведення конкурсу на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України просить роз'яснити застосування відповідного положення, а саме: ознака «державності» стосується лише органів чи відноситься і до установ та організацій.

До набрання чинності Законом № 1810-IX, частиною другою статті 6 Закону № 1698-VII було встановлювалося, що Директором Національного антикорупційного бюро України може бути особа, яка, зокрема, має «досвід роботи на керівних посадах в *органах влади, установах, організаціях*, у тому числі за кордоном, або міжнародних організаціях не менше ніж п'ять років».

Під час підготовки до другого читання Комітетом була врахована поправка № 84 народних депутатів України – членів Комітету такого змісту: «Частину другу після нового абзацу другого доповнити новим абзацом третім: Директором Національного бюро може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи в галузі права не менше десяти років, досвід роботи на керівних посадах в *органах влади, установах, організаціях*, у тому числі за кордоном, або міжнародних організаціях не менше ніж п'ять років, володіє державною мовою та здатний за своїми діловими та моральними якостями, освітнім і професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні службові обов'язки».

Вищезазначена свідчить про намір законодавця не обмежувати коло осіб, які можуть займати посаду Директора Національного антикорупційного бюро України, лише тими громадянами України, які мають не менше ніж п'ять років досвіду на керівних посадах виключно в органах, установах чи організаціях державної форми власності.

Після техніко-юридичного та редакційного опрацювання законопроекту, підготовленого Комітетом до розгляду Верховною Радою України у другому читанні, слова «органах влади» було змінено словами «державних органах». Така заміна зумовлена передусім невизначеністю у законодавстві про запобігання корупції терміна «органи влади», тоді як у частині першій статті 1 Закону України «Про запобігання корупції» вживається термін «державний орган».

Мета зазначеної вимоги полягає у встановленні наявності достатнього керівного досвіду в особі, яка обійматиме посаду Директора Національного антикорупційного бюро України, що є передумовою ефективного виконання особою своїх повноважень у разі призначення на цю посаду. Водночас вимога щодо отримання такого керівного досвіду виключно у державних органах, установах чи організаціях виходить за межі цієї мети, що переслідувалася законодавцем, – про це свідчить допустимість наявності досвіду на керівних посадах, зокрема, за кордоном або у міжнародних організаціях.

Крім того, за усталеною практикою Верховного Суду, у разі якщо національним законодавством допущено неоднозначне або множинне тлумачення прав та обов'язків осіб, національні органи зобов'язані застосувати найбільш сприятливий для осіб підхід. Цей підхід відповідає принципу верховенства права, який діє в Україні відповідно до частини першої статті 8 Конституції України, а також відповідає приписам частини першої статті 57 Конституції України, згідно з якою кожному гарантується знати його права та обов'язки.

Враховуючи вищезазначене, абзац третій частини другої статті 6 Закону № 1698-VII щодо вимог до наявності керівного досвіду у Директора Національного антикорупційного бюро України слід застосовувати таким чином, що Директором Національного антикорупційного бюро України може бути громадянин України, в якого, зокрема, наявні не менше ніж п'ять років досвіду роботи на керівних посадах у державних органах, установах та організаціях (незалежно від форми власності), у тому числі за кордоном, або у міжнародних організаціях; відповідно ознака «державності» стосується лише органів і не стосується установ та організацій.

Відповідно до частини третьої статті 21 Закону України "Про комітети

Верховної Ради України" комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, мають право надавати роз'яснення щодо застосування положень законів України. Такі роз'яснення не мають статусу офіційного тлумачення.

2. 15 листопада 2022 року (протокол № 123) Комітет заслухав і обговорив інформацію голови Комітету Радіної А.О. про те, що Комісією з проведення незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції проводиться незалежна оцінка ефективності діяльності Національного агентства.

За результатами обговорення, керуючись статтями 4, 13, 14 та частиною третьою статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», Комітет звернувся до членів Комісії з проведення незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції щодо інформування Комітету про стан і хід перевірки.

3. З метою посилення позицій України голова Комітету Радіна А.О. з **23 вересня по 1 жовтня 2022 року** у складі делегації Верховної Ради України здійснила візит до Сполучених Штатів Америки (м.Вашингтон), де було проведено низку зустрічей із членами Конгресу США, представниками Держдепартаменту США і представниками інших органів влади задля досягнення домовленостей щодо подальшої співпраці з питань відбудови України та посилення санкційного тиску на російську федерацію, надання Україні необхідної мілітаризованої та економічної підтримки.

4. 14 вересня 2022 року перший заступник голови Комітету Юрчишин Я.Р. на запрошення Міждисциплінарного науково-освітнього центру протидії корупції Національного університету «Кієво-Могилянська академія» (ACREC) взяв участь у публічній дискусії на тему: «Антикорупція під час війни: боротися не можна залишити».

Під час дискусії обговорювалися питання стосовно того, чи змінилося з початком активної фази війни ставлення українського суспільства до корупції, як працюють антикорупційні органи з 24.02.2022 року та чому партнери пильно стежать за станом боротьби з корупцією в Україні.

5. З 4 по 5 жовтня 2022 року голова Комітету Радіна А.О. на запрошення організаторів взяла участь у роботі щорічного Варшавського безпекового форуму (Warsaw Security Forum) (м. Варшава, Республіка Польща) на якому відбувся обмін думками між представниками урядів, міжнародних інституцій, різних галузей промисловості, аналітичних центрів, а також експертів у галузі політики та оборони.

Під час проведення заходу детально обговорювалися питання щодо глобальних викликів безпеки, що особливо актуально на тлі повномасштабного вторгнення російських військ до України, те, як війна вплинула на українську економіку і скільки часу та коштів потрібно на її відновлення.

6. З 19 по 16 жовтня 2022 року голова Комітету Радіна А.О. на запрошення організаторів взяла участь у сесіях Робочої групи з питань боротьби з хабарництвом у міжнародних комерційних операціях Організації економічного співробітництва та розвитку (м. Париж, Французька Республіка,).

На заходах обговорювалися найважливіші геополітичні та гео економічні питання і виклики, зокрема довгострокова, фінансова підтримка України, а також питання про набуття Україною статусу учасника і в перспективі члена Робочої групи.

7. 9 листопада 2022 року перший заступник голови Комітету Юрчишин Я.Р. за ініціативою Центрально-Європейського університету взяв участь у конференції, присвяченій антикорупційній реформі в Україні.

8. З 3 по 11 грудня 2022 року головою Комітету Радіною А.О. у складі делегації Верховної Ради України здійснено візит до Сполучених Штатів Америки (м. Вашингтон), де проведено низку зустрічей з членами Конгресу США та представниками інших органів влади США.

Під час візиту з партнерами було обговорено просування українських інтересів у Сполучених Штатах Америки щодо військової, фінансової, гуманітарної допомоги для України, зокрема щодо надання Україні сучасного озброєння для відсічі збройної агресії російської федерації.

9. З 6 по 11 грудня 2022 року першим заступником голови Комітету Юрчишиним Я.Р., у складі делегації Верховної Ради України здійснено візит до Республіки Польща (м. Варшава), для участі у заходах Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДПЛ), одного з інститутів ОБСЄ, метою якого є забезпечення поваги до прав і основоположних свобод людини, зміцнення та захист демократичних інститутів.

Під час візиту було обговорено ключові питання реформування законодавства України про політичні партії.

10. 21 грудня 2022 року перший заступник голови Комітету Юрчишин Я.Р. на запрошення Київського національного університету імені Тараса Шевченка взяв участь у заході, присвяченому парламентській та антикорупційній діяльності під час війни в Україні.

11. З 15 по 21 січня 2023 року голова підкомітету Комітету Жмеренецький О.С. у складі делегації Верховної Ради України взяв участь у роботі Всесвітнього економічного форуму 2023 року (м. Давос, Швейцарська Конфедерація).

У роботі форуму взяли участь понад 2700 політиків, бізнесменів та представників громадянського суспільства. Серед учасників форуму – канцлер Німеччини Олаф Шольц, президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн, голова Європейського парламенту Роберта Меццола, президент Польщі Анджей Дуда, президент Південної Кореї Юн Сок Йоль та інші.

На Всесвітньому економічному форумі розглянуто найважливіші геополітичні та гео економічні питання та виклики, зокрема питання підтримки України та забезпечення її сучасним озброєнням.

12. 16 січня 2023 року голова Комітету Радіна А.О. та голова підкомітету Жмеренецький О.С. провели робочу зустріч із заступником Голови Національного агенства з питань запобігання корупції Ситником А.С., Міністром юстиції України Малюською Д.Л., Віце-прем'єр–міністром – Міністром цифрової трансформації України Федоровим М.А., у ході якої обговорено питання щодо вдосконалення інтерфейсу реєстру декларацій і його взаємодії з державними реєстрами.

13. 24 січня 2023 року (протокол № 128) у Комітеті було заслухано і обговорено інформацію Міністра оборони України Резнікова О.Ю. щодо обставин закупівлі Міністерством оборони України послуг з організації харчування військовослужбовців Збройних Сил України на 2023 рік, інформацію про які було оприлюднено в засобах масової інформації.

У заході взяли участь заступник Голови національного агенства з питань запобігання корупції Ситник А.С., представники Рахункової палати.

За результатами обговорення народними депутатами України – членами Комітету інформацію взято до відома з урахуванням того, що Комітет отримає для опрацювання письмові відповіді Міністерства оборони України щодо зазначеного питання.

14. 3 лютого 2023 року (протокол № 129) Комітет заслухав і обговорив інформацію голови підкомітету Іванісова Р.В. щодо можливого незаконного відшкодування ПДВ у розмірі понад 29,5 млн грн ТОВ «Беверідж Трейдинг Компані» та можливої причетності цієї компанії до російського капіталу і пов'язаних з нею осіб у країні-агресорі, а також щодо відмивання коштів ТОВ

«Преміум компанії», близько 1,4 млрд грн, під час закупівлі харчових продуктів для Збройних Сил України. За результатами обговорення інформацію Комітетом взято до уваги і погоджено прийняти рішення на наступному засіданні Комітету.

15. Війна привертає до себе особливу увагу, про що свідчить загальна кількість публікацій з цього приводу на офіційних веб-сайтах Верховної Ради України та Комітету. Зокрема, членами Комітету постійно висвітлюється російська агресія проти України та пов'язані з цим події. Починаючи з 6 вересня 2022 року підготовлено, редакційно опрацьовано та оприлюднено **85** публікацій на суспільно–резонансні теми.

III. Про розгляд звернень, що надходять до Комітету

Загалом упродовж восьмої сесії дев'ятого скликання до Комітету надійшло та опрацьовано ним **752** листи, звернення, заяви, скарги та інших матеріалів, із них **1** звернення від народного депутата України та **2** запити на інформацію.

У частині реалізації контрольної функції робота Комітету здійснювалася і щодо розгляду звернень громадян та громадських організацій, що передбачено Законом України «Про звернення громадян» та нормами Закону України «Про комітети Верховної Ради України».

Узагальнений аналіз звернень свідчить про те, що протягом звітного періоду динаміка надходження заяв, скарг та пропозицій була меншою порівняно з минулою сесією.

Звернення, скарги, заяви та пропозиції, адресовані Комітетові, уважно опрацьовувалися в межах предмета його відання.

Як правило, питання, що порушувалися у зверненнях, стосувалися правомірності дій посадових осіб органів державної влади та правоохоронних органів, можливого вчинення кримінальних та корупційних правопорушень, неналежного здійснення досудового розслідування у кримінальних провадженнях, порушення прав і свобод громадян тощо.

Такі звернення відповідно до вимог Закону України «Про комітети Верховної Ради України» надсилалися уповноваженим органам за належністю для вжиття заходів реагування та були взяті на контроль Комітетом.

Крім того, на адресу Комітету надходили звернення з проханням врахувати думку, пропозиції, зауваження під час проведення Комітетом антикорупційної експертизи щодо законопроектів.

V. Діяльність секретаріату Комітету.

Секретаріат Комітету упродовж восьмої сесії дев'ятого скликання забезпечував роботу Комітету, здійснюючи організаційно-інформаційне, консультативно-правове, методичне забезпечення його діяльності, організацію проведення засідань та діяльності членів Комітету, що пов'язано з вирішенням питань, віднесених до предмета його відання.

За звітний період секретаріатом Комітету для розгляду на засіданні Комітету в порядку антикорупційної експертизи опрацьовано та підготовлено проекти рішень до **355** законопроектів.

Секретаріатом Комітету постійно здійснюється робота з інформаційного наповнення веб-сайту Комітету, у тому числі оприлюднення стенограм, протоколів та аудіозаписів усіх його засідань.

Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики